

درس، ششم: هم زیستی با مام میهن

معنی کلمات درس، ششم:

اقلیت: کم بودن، گروه اندک رزم: جنگ اهرمن خویان: دشمن صفتان شناسنده: آشنا کننده
آبشخور: جایی که از آن میتوان آب نوشید آرامستان: جای آسودن، محل آرامش آرمیدهاند: آرام گرفتهاند
بوم و بر: سرزمین پیکار: جنگ دو سویه: دو طرفه شناسنده: آشنا کننده فراخنا: پهنای و گستردگی
کردگار: آفریدگار گرامی گوهر: چیز با ارزش گزند: آسیب مایه ور: ثروتمند، ارجمند میغرنند: فریاد میزنند هراس: ترس
گاهواره: گهواره، مهد، زمین هموار کام: دهان تپنده: بیقرار، لرزان و جنبان کردگار: آفریننده اهرمن: اهریمن، شیطان
چونان: چون آن، هم چون کنام: محل زندگی جانوارن وحشی، بیشه سر به سر: سراسر درویش: فقیر
پویه کردن: دویدن زی: به سوی بن: ریشه، ته، انتها کردگار: خداوند ندا: بانگ، آواز

شعر صفحه ۶۰

همی خواهم از کردگار جهان / شنانده‌ی آشکار و نهان

معنی: از خداوند بزرگ که آفریننده جهان است و پنهان و آشکار جهان را می‌شناسد، می‌خواهم. آرایه: تضاد: آشکار و نهان

که باشد ز هر بد، نگهدار تان / هر نیک نامی بودیارتان

معنی: که از هر بدی و آسیب در امانتان نگه دارد و همیشه نیک نامی و یار و یاور تان باشد. آرایه: تضاد: بد و نیک

ندانی که ایران، نشست من است / جهان سر به سر، زیر دست من است

معنی: نمیدانی که ایران جایگاه، وطن و محل نشست من است و جهان هستی به طور کامل در اختیار و زیر دست من است.

نشست من: جایگاه نشستن، مسکن / سر به سر: همه / مفهوم بیت: من از همه قوی تر هستم

همه یکداند نیرودان شناس / به نیکی ندانند از بد، هراس

معنی: مردم ایران در هر قوم و قبیله‌ای که هستند، خدای یگانه را پرستش میکنند و با نیک نامی از بدی و پلیدی هراسی ندارند و یک دلند

هراس: ترس، نگرانی / یزدان: منظور خداوند / آرایه: تضاد (نیکی و بد) / (به «در مصراع دوم به معنای «در برابر»، در مقابل) / «مصراع دوم: به خاطر نیکی هایشان، از بدی نمی هراسند.

دریغ است ایران که ویران شود / کینام پلنگان و شیران شود

معنی: جای افسوس است از این که ایران از بین برود و آشیانه و جایگاه حیوانات درنده وحشی بشود.

دریغ: افسوس، اندوه / ویران: نابود، خراب / کینام: آشیانه، بیشه، جایگاه حیوانات درنده /

آرایه‌ها: تناسب (کنام، پلنگان و شیران / پلنگان و شیران: استعاره از هر ویرانگری / در این بیت، تشبیه نداریم و استعاره آمده / جناس ناقص اختلافی در حرف اول (ایران و ویران / (واج آرایه حرف «ن» / «نکته دستوری: دریغ: مسند / ویران و کینام: مسند) البته می‌توان گروه اسمی (کنام پلنگان و شیران را گروه مسندی گرفت.

چو ایران نباشد، تن من مباد / در این بوم و بر، زنده یک تن مباد

معنی: اگر قرار است که ایران نابود شود، از خدا می‌خواهم که من هم نیست و نابود شوم و هیچ کس دیگری در این سرزمین، زنده نباشد.

آرایه: واج آرایه حرف (ن) / تن و من: جناس / نکته دستوری / مباد: فعل دعایی است / زنده: مسند / یک تن: نهاد

همه سر به سر، تن به کشتن دهیم / از آن به که کشور، به دشمن دهیم

معنی: اگر همه ی ما (ایرانیان) خودمان را به کشتن بدهیم، بهتر از آن است که کشور خود را به دست بیگانگان بدهیم.

سر به سر: همه / به: بهتر

واژه ی مخفف (و از نظر دستوری) صفت برتر یا تفضیلی

کودکی از جمله آزادگان رفت برون با دو سه همزادگان

معنی : کودکی از خانواده ی انسان های نجیب و اصیل با دو سه نفر از هم سن و سالهای خودش ، برای بازی کردن ، بیرون رفت .
لغت : از جمله ی : از گروه ، از مجموعه ی / آزادگان : جمع آزاده ، اصیل و نجیب ، جوانمرد / همزادگان : جمع همزاد ، هم سن و سال

پای چون در راه نهاد آن پسر پویه همی کرد و درآمد به سر

معنی : وقتی که آن پسر بچه شروع به حرکت و دویدن کرد ، با سر به زمین خورد .

لغت : پویه کردن : دویدن ، پویدن

آرایه : پا و سر مراعات نظیر / پسر و سر : جناس / پای در راه نهادن و به سر درآمدن : کنایه

نکته ی دستوری : پویه : مشتق پوی + ه

پایش از آن پویه در آمد ز دست مهر دل و مهره ی پشتش شکست

معنی : به هنگام دویدن ، کنترل خود را از دست داد و مهره ی کمرش شکست و علاقه اش به بازی از بین رفت .

لغت : مهر : عشق و علاقه / مهره ی پشتش : ستون فقرات

آرایه : پا زدست درآمدن ، کنایه از بی اختیار شدن ، کنترل از دست رفت / پا ، دست و دل : مراعات نظیر / مهر دل شکست : کنایه

شد نفس آن دو سه هم سال او تنگ تر از حادثه ی حال او

معنی : به خاطر این حادثه (زمین خوردن آن کودک) آن دوستان هم سن و سالش ، احساس ناراحتی و اندوه می کردند .

آرایه : تنگ شدن نفس : کنایه از احساس ناراحتی و اندوه کردن / حال و سال : جناس

نکته ی دستوری : دو سه هم سال : ترکیب وصفی (دو و سه ، صفت پیشین شمارشی هستند . تنگ تر : صفت تفضیلی

آن که ورا دوست ترین بود گفت در بن چاهیش ببايد نهفت

معنی : نزدیک ترین دوستش گفت : باید او را در داخل چاهی عمیق ، بیندازیم .

لغت : بن : عمق ، ته / نهفت : پنهان کرد

نکته دستوری : دوست ترین : صفت عالی « / _ ش » در چاهیش : مفعول / و را : مخفف او را

تا نشود راز چچو روز آشکار تا نشویم از پدرش شرمسار

معنی : تا این حادثه برای کسی آشکار نشود و ما پیش پدرش شرمنده نشویم .

آرایه : راز و روز : جناس / تکرار « ر : » واج آرای / راز مانند روز : تشبیه

نکته دستوری : چو : حرف اضافه و روز : متمم / آشکار : دو تلفظی (آشکار - آشکار « / _ ش » در پدرش : مضاف الیه

عاقبت اندیش ترین کودکی دشمن او بود از ایشان یکی

معنی: یکی از بچه هایی که دشمن او بود ، کودکی آینده نگر و زیرک بود.

لغت: عاقبت اندیش : آینده نگر

نکته دستوری: عاقبت اندیش ترین : صفت عالی و از نظر ساخت ، مرکب است . پسوند (ترین) ، در ساخت کلمه تأثیری ندارد.

گفت : همانا که درین همراهان صورت این حال نماند نهان

معنی: آن کودک آینده نگر گفت قطعا این موضوع در میان این دوستان همراه ، پنهان نمی ماند.

توجه: همراهان : مخفف همراهان و درین : مخفف در این ، است.

چون که مرا زین همه دشمن نهند تهمت این واقعه بر من نهند

معنی: چون که از میان همه ی بچه ها ، مرا دشمن او می دانند ، پس به من بد گمان می شوند.

لغت: تهمت : گمان بد ، افترا / واقعه : حادثه ، اتفاق

زی پدرش رفت و خبردار کرد تا پدرش چاره ی آن کار کرد

معنی: به سوی پدرش رفت و او را از ماجرا آگاه کرد تا این که پدرش برای آن کار ، چاره ای بیندیشد.

لغت: زی : به سوی

نکته دستوری: زی (به سوی : (حرف اضافه « / ـَ ش » در پدرش : مضاف الیه / خبردار : مرکب

هر که در او جوهر دانایی است بر همه چیزش توانایی است

معنی: هرکسی که در او جوهر دانایی وجود دارد ، توانایی انجام هر کاری را دارد.

لغت: جوهر : گوهر

نکته دستوری: زی (به سوی : (حرف اضافه « / ـَ ش » در پدرش : مضاف الیه / خبردار : مرکب

معنی: هر کسی که در او جوهر دانایی وجود دارد ، توانایی انجام هر کاری را دارد.

لغت: جوهر : گوهر

نکته دستوری: « : است » در مصراع اول به معنی وجود دارد ، فعل غیر اسنادی است.

دشمن دانا که غم جان بود بهتر از آن دوست که نادان بود

معنی: دشمن دانایی که سبب غم و اندوه انسان باشد ، از دوست نادان بهتر است.

آرایه: دشمن و دوست : تضاد / بیت ضرب المثل است / تکرار « (ن) واج آرایه

نکته دستوری: بیت از سه جمله تشکیل شده است / در بهتر از آن دوست ، فعل « است

حذف شده / بهتر : صفت تفضیلی است که نقش مسندی دارد.

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد